

Slovenski dom

Štev. 52.

V Ljubljani, v sredo, 4. marca 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tuje-
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Il bollettino No 640: Continua l'attività esplorativa nella Cirenaica

Il Quartiere Generale delle Forze Armate com-
muni ca:

In Cirenaica normale attività degli opposti
elementi esploranti.

Ripetute azioni di mitragliamento e spezzo-
namento di colonne avversarie, vigorosamente con-
dotte da nostre formazioni aeree, hanno avuto
grande successo nonostante il violento intervento
della difesa nemica; molti automezzi sono stati di-
strutti, altri carichi di munizioni sono saltati in
aria. Un nostro apparecchio non è rientrato.

Forti reparti dell'aviazione germanica hanno
attaccato con bombe del massimo calibro la base
portuale di Manoel (Malta) dove esplosioni e in-
cendi sono stati osservati sugli obiettivi; la caccia
ha abbattuto in combattimento due »Hurricane«.

Velocissimi nemici hanno effettuato questa notte
una duplice incursione su Palermo: risultano co-
piti fabbricati civili nel centro della città e danneg-
giate, nei porti, alcune navi mercantili, delle quali
una affondata. Le vittime civili sinora accertate so-
no due morti e una decina di feriti. Uno degli ap-
parecchi inglesi colpito dal tiro controaereo, è
precipitato in fiamme.

Nostri mezzi aeronavali hanno affondato un
sommersibile nemico della classe »U«.

Vojno poročilo št. 640: Ogledniško delovanje v Cirenajki se nadaljuje

Uradno vojno poročilo št. 640 pravi:

V Cirenajki se razvija normalno ogled-
niško delovanje na obeh straneh. Navzlic silo-
viti sovražnikovi obrambi so naše letalske sku-
pine z velikim uspehom ponovno silovito bom-
bardirale in s strojnimi obsestreljevali angle-
ške kolone. Veliko motornih vozil je bilo uni-
ženih, druga pa, ki so bila naložena s streli-
vom, so zletela v zrak. Eno naše letalo se ni
vrnilo.

Številne skupine nemškega letalstva so z
bombami najtežje vrste napadle pomorsko
oporišče Manoel na Malti, kjer so zapazili
velike eksplozije in požare. Lovci so v letal-
skih bitkah sestrelili dva »Hurricane«.

Angleška letala so izvedla zadnjo noč dva
poleta nad Palermo. Zadele so bile hiše v
središču mesta in poškodovanih nekaj trgov-
skih ladij v pristanišču, izmed katerih je bila
ena potopljena. Med civilnimi žrtvami so do-
sledje ugotovili 2 mrtva in 10 ranjenih. Eno an-
gleško letalo je, zadeto po protiletalskem
ognju, v plamenih strmoglavilo na tla.

Naše letalske in pomorske sile so potopile
angleško podmornico razreda »U«.

Razprava proti krivcem francoskega zloma v Riomu Nemško časopisje o tem, kaj bi morala ta razprava pojasniti

Riom, 4. marca. s. Pri včerajšnji razpravi proti
krivcem francoskega zloma so zasliševali generala
Gamelina. Toda ta je prebral samo kratko izjavo
in z njo potrdil, da ne misli prenehati s svojim
trmastim molkom. Od tega neopravičljivega sklepa
ga niso mogla odvrti niti številna predsedniškova
prigovarjanja.

Berlin, 4. marca. s. Berlinsko časopisje se spet
bavi z veliko sodno razpravo v Riomu, da bi jasno
povedalo, kako o njej misli Nemčija. Listi se zlasti
ustavljajo na tistem, kar imajo za bistveno vpra-
šanje, katero je sprožila »tuja taktika«, ki se je je
doslej držala agencija Reuter. Namesto da bi po-
vedala, kako so francoski odgovorni ljudje napo-
vedali vojno Nemčiji, ne da bi prej povprašali
za mnenje zbornice, proti volji večine francoskega
ljudstva, hoče riomska razprava pojasniti, zakaj
Francija ni bila zadostno pripravljena na vojno.

Morda skušajo s tem dokazati — se sprašuje
»Lokalanzeiger« — da so bili tedanji francoski vo-
dini močje upravičeni napovedati vojno veliki
Nemčiji in je bila edina njihova napaka v tem, da
niso izdali ukrepov, ki bi bili potrebni za zmago
v vojni?

Vichyjska vlada ne bi smela pozabiti, da je

Zmotna politika južnoafriške vlade postaja vse silovitejša Pismo bivšega predsednika južnoafriške republike zoper demokracijo

Laurenzo Marques, 4. marca. s. Strahovlada
generala Smutsa v Južni Africi zavzema čedalje
večji obseg. V Transvaalu so spet zaprli 60 ljudi.
Rensdang, vodja nacionalističnega burskega giba-
nja, je močno ugovarjal takemu ravnanju vlade in
izjavil, da ravnajo z aretiranimi slabše kakor z na-
vadnimi zločinci in da jim ni dovoljena niti najbolj
osnovna pravica, da bi se mogli braniti proti takim
metodam GPU. Jasno je, je dostavil Rensdang, da
se je južnoafriška vlada že nekaj naučila od svo-
jega novega zaveznika Stalina.

Berlin, 4. marca. s. Bivši predsednik Južno-
afriške zveze general Hertzog je v južnoafriškem
dnevniku »Vaderland« objavil odprto pismo, na-
menjeno Afrikanem. V tem pismu popisuje velik
napredek, ki ga je bursko ljudstvo doseglo od
leta 1924 naprej tako v kulturnem življenju kakor
tudi v državni zrelosti, zlasti pa še v notranjem in
zunanem političnem redu. Danes pa, komaj dve
leti po Smutsovi vladi, ni ostala niti senca več
tega napredka.

Po japonskem izkrcanju na holandskem otoku Javi Zasedba neke važne točke med Batavijo in Bandoengom. Novi japonski napadi na filipinski otok Mindanao. Dve avstralski mesti bombardirani

Tokio, 4. marca. s. Poročajo, da so japonski
oddelki na Javi potolkli nasprotnika in zasedli
važno vojaško točko ob železnici, ki drži iz Bata-
vije v Bandoeng.

Bangkok, 4. marca. s. Ker je prestolnica ho-
landske Indije Batavija zelo izpostavljena napa-
dom, je vlada prenesla svoj sedež v Bandoeng,
kamor se je pred časom preselilo tudi že vrhovno
poveljstvo.

Buenos Aires, 4. marca. s. Ameriško morna-
riško ministrstvo poroča, da so japonske vojne lad-
je bombardirale nekaj pristanišč na Filipinih in
da so se japonski oddelki izkrcali s štirih parni-
kov, ki jih je spremljala križarka na jugozahod-
nem koncu filipinskega otoka Mindanao.

Tokio, 4. marca. s. Japonsko vrhovno povelj-
stvo poroča, da so bile v pomorski bitki za Javo
potopljene naslednje križarke: ameriška »Houstone«
(9000 ton), angleška »Exeter« (10.000 ton), avstral-
ski križarki »Perth« (6900 ton) in »Hodarp«
(6900 ton) ter lahki holandski križarki »De Ouy-
ter« in »Javac« (6500 ton). Poročilo dodaja, da je
križarka, o kateri so poprej sporočili, da je »Hou-
stone« v resnici križarka »Avgustac« (9000 ton). Ja-
ponci pa so v tej bitki izgubili eno pobiralno min,
ki se je potopila, en rušilec pa je bil lahko po-
škodovan.

Saigon, 4. marca. s. Poročila z Jave pravijo,
da je japonsko letalstvo včeraj uspešno bombar-
diralo letališče pri Bandoengu.

Saigon, 4. marca. s. Iz Melbourne poročajo,
da so japonska letala včeraj zjutraj napadla av-
stralski mesti Broome ter Wyndham. Napadi so
veljali zlasti letališčem pri mestih. Na letališče pri
Wyndhamu ni padla nobena bomba, ker so Japon-
ci napadali s strojnimi in letalskimi topovi na-
prave in letala, ki so bila na tleh. Poročilo pravi,
da je napad trajal nad poludrugo uro, da je pri
njem sodelovalo 60 japonskih letal, da je bila po-
vzročena škoda, da pa ni nobenih žrtv.

Tokio, 4. marca. s. Razen križark, katerih
imena so bila že sporočena, je nasprotnik, ka-
kor poroča japonsko vrhovno poveljstvo, izgu-
bil v pomorski bitki za Javo še sedem podmor-
nic, šest rušilcev, eno topničarko in pobiralca
min, ki so bili vsi potopljeni, dva rušilca pa
sta bila poškodovana. Po nadaljnjih ugotovitvah
in po včerajšnjih poročilih sta se potopili še
dve od ostalih križark, ki so bile hudo poško-
dovane.

Bangkok, 4. marca. s. Birmanski radio po-
roča, da so japonske oblasti zapovedale, naj se
izselijo vsi Indijci iz mesta Chiatagonga, ka-
mor so se bili zatekli iz Birme. Ta ukrep naj
bi bil izdan, da se prepreči med temi Indijci
morebitni neredi, če bi Japonci napadli mesto.

Tokio, 4. marca. s. List »Asahi« poroča s
polotoka Batanga na filipinskem otoku Luzo-
nu o velikem junaštvu dveh neznanih japon-
skih vojakov, ki sta vedela, da gresta v zanes-

ljivo smrt, pa sta se prostovoljno žrtvovala, da
bi odprla pot glavni svojih čet. 20. februarja
je japonski oddelke napredoval na grič Samat,
ki je zelo velikega vojaškega pomena in kjer
je ameriška obramba bila zelo močna. Oddelke
se je znašel pred gosto mrežo iz boječih žic.
Iz japonskih vrst sta stopila vojaka Kenzo Ha-
ne in Sigeo Kuro, ki sta nosila v ceveh zelo
močno razstrelivo ter se z njim vrgla na na-
sprotnikove žične ovire. Silovita eksplozija je
ovire razdejala na širokem kosu in tako omo-
gočila japonskim četam prehod, oba junaška
vojaka pa sta poginila kot žrtvi svoje visoke
požrtvovalnosti.

Visoko odlikovanje za poveljnika oklepne divizije »Ariete«

Rim, 4. marca. s. General Baldassare, prvi
vojni poveljnik oklepne divizije »Ariete«, s
katero je sodeloval pri prvi zopetni zasedbi
Cirenajke spomladi 1941 pod poveljstvom ge-
nerala Rommela, je dobil odlikovanje sajovske-
ga vojaškega reda. Na predlog generala Rom-
mela je general Baldassare dobil že nemško
odlikovanje železnega križa.

Vesti 4. marca

Po poročilu švedskih listov je general Wavell iz-
bral za sedež svojega vrhovnega poveljstva za
Indijo kraj, ki je za zdaj še neznan. Zaradi
tega so v Londonu hudo v skrbeh, ker to dej-
stvo dokazuje, kako resen mora biti položaj v
Indiji.

V kratkem bo prispela v Budimpešto italijanska
komisija, ki bo prevzela italijanski del v
cesepelski svobodni luki na podlagi dogovora,
sklenjenega z madžarsko družbo za državne
in svobodne luke. Madžarska bo Italiji od-
stopila del svobodne luke v Cesepelu s po-
trebnimi skladišči in pristaniškimi naprava-
mi, Italija pa je odstopila Madžarski del svo-
bodne luke v Fiumu.

Na Karaimskem morju je bila potopljena angle-
ška tovorna ladja »Mac Gregor« (2500 ton).
Z ladje je bilo rešenih 30 mornarjev.

V Mukdenu se pogajata dve železniški družbi
za vzpostavitev direktnih železniških zvez
med Fusanom na Koreji in Sanghajem.

Vrhovno poveljstvo japonske ekspedicijske vojske
na Javi bo ovekovčilo spomin na padle bor-
ce, ki so padli v krvavih bitkah pri Bukit
Timahu, severno od Singaporeja. Postavili
jim bodo bronast spomenik.

Včeraj se je sestel svet japonskih pokrajinskih
guvernerjev, ki bo pretresal razna važna go-
spodarska in politična vprašanja.

Z osvojitvijo Singaporeja vojna še daleč ni kon-
čana. Pred Japonsko stojita še Indija in pa
Avstralija, je dejal japonski vrhovni povelj-
nik japonskih oboroženih sil v Malaji zastop-
nikom listov. General Jamašita je rekel, da
je po zaključku operacij proti Singaporeju
padlo v japonske roke 95.000 ujetnikov, med
katerimi je bilo 43.000 Avstralcev, 41.000 In-
dijcev, ostali pa so bili Angležji.

Predsednik anglosovjetskih mladinskih organiza-
cij je na nekem mladinskem zborovanju po-
zdravil Stafforda Crippsa s temile besedami:
»Vsekakor nam je v veliko čast slišati bo-
dočega angleškega ministrskega predsednika.«
Iz Ankare poročajo, da je v Iraku položaj zelo
nejasen zaradi nenadnega odhoda regenta
Abdullaha v spremstvu mladega kralja Fel-
sala II. in aretacije 25 bivših iraških častni-
kov, ki so baje nevarni za red in mir v dr-
žavi.

100.000 japonskih rodbin namerava japonska vla-
da naseliti na holandskem otoku Sumatru v
okviru svojega programa za ustanovitve ve-
like vzhodne Azije. V ta namen so v Tokiu
ustanovili posebno »Družbo za Sumatro«, ka-
tero vodijo različni Japonci, ki so do sedaj
prebivali na tem otoku in ki Holandsko In-
dijo dobro poznajo.

Zaradi nedovoljene trgovine z živčevjem in živ-
ljenjskimi potrebščinami je bilo pred angle-
škimi sodišči obsojenih čez 40.000 ljudi.

Japonski ministrski predsednik je poslal brzjavo-
no čestitko poveljnikom, ki so vodili japo-
nsko izkrcanje na otoku Javi.

Angleško letalsko poveljstvo je odpoklicalo an-
gleške pilote, ki so šest mesecev branili sovjet-
sko pomorsko oporišče v Murmansk. Finski
listi pravijo, da je bil odpoklic potreben, ker
mora Anglija ob začetku spomladi imeti čim
več pilotov doma, ker ji jih primanjkuje, si-
cer bi ne vzela svoje pomoči tako važni po-
stojanki, kakor je Murmansk, pred začetkom
kočljivega spomladanskega časa.

Končno je prišel čas, ko bo Holandska Indija
vrnjena Aziji, in to po 342 letih holandske
oblasti. Usoda te Indije je zdaj končno za-
pečatena in padee Jave je samo vprašanje
časa, sodi tokijski list »Jomiuri«.

Odstopila je vlada južnoameriške republike Bo-
livijske. Predsednik republike je prevzel vso
oblast ter razpisal volitve.

Iz nemškega vojaškega vira poročajo, da so nem-
ške podmornice in vojne ladje v februarju
potopile vsega skupaj 11 angleških vojni-
h ladij, in sicer tri rušilce, tri korvete, 1 pod-
mornico, 2 motorna torpedna čolna in dve
stražni ladiji. Drukih 7 vojnih ladij je bilo
tako hudo poškodovanih, da se lahko raču-
na, da so šle po vodi. Od teh poškodovanih
ladij so 3 rušilci, 2 torpedna čolna, 2 pa
enoti, ki sta pripadali angleški pomorski
skupini, katero je sestavljala ena križarka in
3 rušilci.

Vojni položaj v Rusiji

Srditi boji na Krimu, ob Doncu in drugod

Hitlerjev glavni stan, 3. marca. — Nemško
vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vo-
jno poročilo:

Na Krimu in na bojišču ob Doncu so bili
v srditih bojih odbiti močni, s tanki podprti so-
vražni napadi. Naše letalske sile so napadle mesto
Kerč in neko sosednje pristanišče, kjer so nastali
veliki požari.

Tudi na ostalih odsekih vzhodnega bojišča so
izpodleteli številni sovjetski napadi. Lastni napa-
dalni nastopi so dovedli do krajevnih uspehov.

V Severni Afriki so nemška bojna in
lahka bojna letala uspešno napadla zbirališča an-
gleških vozil in barake v Marmariki.

Pristanišče La Valetta na Malti so sku-
pine nemških bojnih letal nadalje obmetavale z
bombami. Polni zadetki v doke so povzročili ob-
sežno razdejavanje in velike požare. Podnevi in po-
noči so bila bombardirana letališča na otoku.

Oborožena ogledniška letala so v angleških
vodah vzhodno od Dundeeja zelo poškodovala
dve večji angleški trgovski ladiji.

dosti bolj važno ugotoviti, če je bila Francija res
prisiljena iti v vojno, kakor pa se ustavi pri
vprašanju, če Daladier ni povedal ljudstvu resnice
o tem, kako je Francija v vojaškem oziru priprav-
ljena. Po saarskem plebiscitu je Hitler dal Fran-
ciji celo vrsto koristnih ponudb. Leta 1938, je nem-
ški zunanji minister von Ribbentrop podpisal me-
seca decembra v Parizu znani sporazum ter dal
jasen dokaz, da Nemčija ni imela nobenih sovra-
žnih namenov, pač pa je bilo z veseljem pozdravila
sodelovanje s Francijo v korist Evrope. Čemu so
pripravili francoskemu ljudstvu Hitlerjev odgovor
na Daladierjevo pismo v zadnjih dneh meseca
avgusta 1939? Zakaj je Francija ostala gluha, ko
je potem meseca septembra Hitler spet ponovil,
da nima ničesar proti Franciji in Angliji? Zakaj
je izvajala od leta 1931 dalje pariška vlada po na-
črtu politiko vojaških zvez in obkoljevanja Nem-
čije? Zakaj je sklenila vojaško pogodbo z Rusijo?
Zakaj se je slednjič Francija še naprej oboroževa-
la?

Odgovor na vsa ta vprašanja bi zanimal sve-
tovno javnost. Ker pa teh odgovorov ni, je treba
sklepati, da v Franciji ne smatrajo za potrebno in
tudi ne želijo pojasniti teh bistvenih točk.

Bukarešta, 4. marca. s. Dnevnik »Unirea« je
snoči objavil te-te zanimive podrobnosti o polo-
žaju na Krimu: V zadnjih dneh so boljševiki na Ki-
mu napadali s še večjimi silami, a so bili zavrnjeni
z ogromnimi izgubami. Sovjeti prinašajo silne
žrtve, da bi zadržali pomladno ofenzivo nemških
armad proti Kavkazu. Romunske in nemške čete
pa so odbile vse napade in čeprav so boljševiki
poleg ogromnih množic vojakov vrgli v boj tudi
številna oklepna vozila, na nobeni točki krimskega
bojišča niso dosegli uspehov.

Napovedi holandskega zunanjega ministra o poteku vojne na Tihem morju

Buenos Aires, 4. marca. s. Ameriški listi
prinašajo razgovor s holandskim zunanjim mi-
nistrom Van Kleffensom, ki je dejal:

»Zavezniške države bodo vojno izgubile,
če se bodo dogodki na Tihem morju razvijali
tako kakor zdaj. Izgubljeno ozemlje bo težko
spet osvojiti, če se bo sovražnik močno vgne-
zdil v zasedenih postojankah, in bo treba žr-
tvovali veliko življenj, da ga bomo spet za-
sedli. Ne smemo sovražnikove moči podcenje-
vati. Ugotoviti moramo neprijetno resnico, da
smo se vsi navadili soditi stvari z najzločnej-
šega sodišča.«

Angleži o položaju po odstopu generala Wavella

Rim, 4. marca. s. Znani govornik london-
skega radia Frazer, je včeraj razpravljal o po-
menu in o posledicah zamenjave vrhovnega po-
veljstva v holandski Indiji ter med drugim
dejal: Vrhovno poveljstvo generala Wavella
nad združenimi vojnimi silami je trajalo na-
tatančno dva meseca. Opustitev tega poveljstva
potrjuje odločne sovražnikove uspehe. Wavell
je prevzel poveljstvo v kočljivem razdobju in
ga zapuščal tudi v neugodnem trenutku. In-
dija je ogrožena bolj kakor kdaj koli. Japonci
so vdrlí še globlje v Birmo in pot na Kitajsko
je zaprta. V Birmi so Angležji in Kitajci zama-
skovali vzdržati stik s sovražnikom, preskrbo-
valne poti za Amerikance pa so ogrožene. Ja-
ponci so že prekorčili reko Zitang pri izlivu
in birmanska cesta je docela zaprta. Treba je
domnevati, da so zavezniške sile imele v Birmi
znatne izgube. Če bi padel Rangoon, ne bi An-
gležem ostala za umik druga pot, kakor tista
čez Mandalay.

Sklad skalovja se je odrgal z gore nad švicarskim
mestecem Saint Maurice. Skalovje je padlo na
zvonik opatijske cerkve in ga čisto podrl.

Maršal Cangkajsek je dopotoval v svojo prestol-
nico Cungkang.

Od bivših jugoslovanskih državnih železnice je do-
bila Hrvaška 38,5% vseh železniških prog,
44% železniških strojev in 37,5% železniških
vagonov.

vost tako imenovanega demokratskega režima.
Medtem ko nastaja revolucija svetovnega obse-
ga, ki ima za cilj vzpostaviti novi red, medtem ko
Evropa daje svoje najboljšie in najbolj junaške
sinove za rešitev omike in krščanstva, pa je ljud-
stvo Južnoafriške zveze prisiljeno, da žrtvuje svo-
je sinove za najbolj podle sovražnike. Tako daleč
nas je spravil režim svete demokracije. Z odpra-
vo tega raka, ki zajeda naše ljudstvo, ne smemo
več odlašati.

Zaradi vsega tega se general Hertzog obrača
na nacionalne Afrikanke in posebno na tiste, ki
so kakor on spoznali potrebo po državnih skupšči-
ni, ki bo nezavisna od stremeljnih strank. Sele
tedaj bo mogoče odpraviti glavnega smrtnega so-
vražnika, to je vez z Anglijo.

Nagrade umetnikom, skladateljem in književnikom

Bivša banska uprava je — kakor že prejšnja leta — tudi za leto 1940-41 razpisala umetniške nagrade v skupnem znesku 22.800 lir, in sicer za najboljša likovna dela iz domače zgodovine, za izvirne glasbene umetnine in besedila (libreto) za slovensko opero ter za najboljša leposlovna dela. Vseh teh tečajev se je udeležilo lepo število domačih likovnih umetnikov, skladateljev in književnikov. Zaradi nastalih razmer se je ocena del in razdelitev nagrad nekoliko zakasnila. Letos pa so bili po odobritvi Visokega komisariata nagrajeni po teh razpisih umetniki, ki so jih izbrala zadevna razsodišča.

Za likovne umetnine (vloženih je bilo 6 del) so bile podeljene sledeče nagrade:

Prof. Marij Pregel je prejel za sliko (olje) »Pribina gradi Blatni grad« prvo nagrado v znesku 3040 lir, akad. slikar Maksim Sedej za tempera sliko »Sv. Ciril in Metod pridigata« 1900 lir, akad. kipar Zdenko Kalin za relief v mavcu »Prvo srečanje Koceljevo s Konstantinom — Cirilom in Metodoma« 1710 lir in akad. slikar Sajevec Evgen za sliko (olje) »Sprejem sv. Cirila in Metoda pri knezu Kocelju« 950 lir.

Za glasbena dela (7) so bile priznane nagrade: prof. Blaž Arnič za V. simfonijo (op. 22) 1700 lir, prof. L. M. Škerjancu za simfonično delo pod geslom »Samota« 1500 lir, enako tudi docentu Mar-

janu Lipovšku za simfonijo za veliki orkester 1500 lir, prof. Matiji Tomcu pa za variacijo na pesem »Od kneza Marka« 1000 lir.

Izmed mnogih (20), vobče prav zanimivih opernih besedil, sta bili izbrani dve za nagraditev, in sicer je bila prisojena pisateljici Ruži Luciji Petelin za dramatisirani »Krst pri Savici« nagrada 1200 lir, pokojnemu docentu dr. Ivanu Robidu pa za »Pot na Golgota« iz ljubljanske zgodovine 700 lir. Med ostalimi deli so bila nekatera, ki sicer niso mogla biti nagrajena, priporočena za predelavo, tako »Blejski praporščak« (Slavo Letnar), »Mornar« (dr. Ivo Šorli), »Škrb in smrt« (R. L. Petelin) in »Kralj Matjaž« (Igor Torkar).

Največ se je odzvalo na natečaj književnikov (15 tiskanih in 8 rokopisnih del). V splošnem so prevladovala lirčna stvarka, ki so tudi bolje uspele kot pripovedne ozir dramatične.

Prvo nagrado, 2500 lir, je dobil dr. Anton Vodnik za pesniško zbirko »Skozi vrtove«. Dalje je bila priznana nagrada zgodovinskemu romanu pisatelja Jožeta Pahorja »Matija Goran«, ki je prejel 2000 lir. Poleg tega sta bili nagrajeni lirčni zbirki Severina Šaliha »Slap tišine« s 1200 lirami in Lili Novyjev »Temna vrata« s 1000 lirami, kot rokopis pa še povest Janka Kača »Dom na novinah« z 900 lirami. V celoti je bilo nagrajenih 15 umetnin z 22.800 lirami.

Sejm bil je živ

Sličice z Matijevega sejma v Cerknici

Cerknica, 1. marca.

Sv. Matije sejmi, kdo se jih ne spominja? Saj ni bil v letu nobeden tako obiskan, kakor ta. Ze en dan poprej so se pripeljali kramarji z avtomobili, še prej pa so nekateri iz Rakeka v Cerknico povlekli »šurmanic«. Vsakovrstnega blaga so pripeljali s seboj. Ze izgotovljene obleke, blago za ženski svet, lepe naglavne rute, čevlje in vsakovrstne klobuke, pa »štemance« srteta z različnimi, manj ali bolj privlačnimi napisi in verzi. Za otroke piškotov in sladkorečkov, pa tudi igračk ni manjkalo. Ribničani s svojo suho robo pa so zavzeli prostor sredi trga. »Štante« so postavljene po vsem trgu, pa tja po »Veliki gasic« in proti Kostelinovemu klanecu. Za vsako vrsto blaga posebej. Bo večja konkurenca, več garancij in — več kupčije.

Sv. Matije dan. Iz vseh koncev in krajev, iz bližnjih in daljnjih hribov prihajajo ljudje. Seveda, vreme in pot morata biti boljša, kakor pa sta bila letos. Nekateri vodijo tudi živino, Le-ti se ustavljajo pri Sv. Roku, tam je sejm za živino.

Stopim na sejmšči tako ob 11. Tedaj se mi je zdelo, da je bilo i kupovanje i prodajanje v polnem in najboljšem teku. Vabe, klicanje, obetanje, zagotavljanje in »gihanje« nič koliko. Le pogledite! Oče kupuje sinu obleko. »Pa da mi je ne boš takoj oblekel. Nisi prej kot za Veliko noč!« Mat je pri drugi stojnici s hčerko v lah-nem sporu. Nista si edini v tem, kakšna barva je letos moderna in kakšni morajo biti čevlji, da so res »šiki«. Tam spet fantje izbirajo dekletom srčke. Le pravega »verzca« ne more dobiti. Pač,

tole mu je všeč: Imaš lička rdeča pa črne oči, in tačga dekleta, kot Micka si ti! Ali pa oni: Obrabljal sem vse štir' strani, najlepše dekle si pa ti! Seveda ne gre, da ne bi tudi dekleta poš-kala fantom kaj primernege.

Kjer je napredaj sladkarija, tam je šele ži-vo. Otroci gledajo, gledajo in izbirajo. »Če bi imel jaz toliko denarja kakor naš ata, pa bi vse kupil.« zastoka eden. Glejte, tam se iztegne ro-čica, spusti denar na »štant«. Nekaj dobi. Koliko prijateljev ima ta srečnik!

No, mamca, al bo kej? Nekaj od suhe robe bi pa tud žiher kepili. Sej je vse toku pocejni. In kupčija, sicer skromna, pa dokaj živa, je v teku.

Pa stopimo k sv. Roku. Barantanja in pri-dušanja na cente. Vsek ima najboljšo blago. — Kupčija dobra. Veliko blaga bo prodanega. Nato likof.

Ura je poldne. Vse gostilne so polne. Dobriš klobase, golaž, juho, kruha, vina, kar si srce in želodec poželi. Oglasi se petje in harmonika. Na sejmšči pa postaja vse bolj in bolj pušto. Kupci se razhajajo, sejmariji prično pospravljati. Ura je štiri ali še ne, ko so »štante« prazni. — Vendar je še živo. Otroci so se napodili z vseh vetrov. Temu se je posrečilo, da je našel bon-boneč, drugi celo liro ali pa še več. Pobirajo škatle in papir, vse bo prav prišlo. Štante podro in jih vozijo v tabor.

Ura je že pozno, iz gostiln se čuje petje... Tokrat je pa res bil sejm živ.

volite sporočiti na naslov: »Slovenski dom«, Rib-nica ali osebno v Gorenji vasi št. 29, za Dolenjo vas pa pri g. kaplanu ali našem zastopniku g. Bojcu Karlu v Prigorici. — V Gorenji vasi št. 29 lahko plačate tudi naročnino za »Slovenca«, »Slov. dom«, »Domoljubca«, »Bogoljubca« in Slov. knjižnico.

Dolenja vas je postala samostojna župnija šele l. 1787. Za cesarja Jožefa so bile namreč župnije redke in zelo velike. Tako je imela vsa Ribniška dolina le eno faro, v Ribnici. L. 1826. je bila v dolenjevaški župni cerkvi sv. Roka na rožnivenško nedeljo prva nova maša v tej fari. Daroval jo je domačin Franc Ks. Kramer iz Prigorice, kasneje vzgledni duhovnik in pastir v Loškem potoku, St. Jerneju na Dolenjskem in Stari cerkvi pri Škofji Loki, slednjič kanonik in ljubljani. Za časa nje-govega študija (rodil se je l. 1800) so bili na ljubljanski šoli le 3 študenti iz vse Ribniške doline: Arko, Kramer in Janez Pogorelec iz Prigorice.

L. 1836. je divjala kolera tudi v Loškem po-toku in podavila mnogo ljudi, tako da so morali zaradi velikega števila žrtve povečati pokopališče.

Kdor je izgubil velik večni ključ, naj se zgla-si pri g. Koprolu v Gorenji vasi (Lovšin Franc, mesar).

Red Premierski bo imel v četrtlet v operi premiero G. Donizettijeve opere »Don Pasquale«. Peli bodo: Betetto, don Pasquale, Janko, dr. Ma-latesta; Sladoljev, Ernesta; Mlejnikova, Norino in Jelnikar notarja. Dirigent: A. Neflat. Režiser: R. Primožič. Prevod dela: N. Stritof. Začetek pred-stave ob 17.

Novice iz Oržave

Italijanske šole v Grčiji. Agencija Agit poro-ča, da vzdržujejo italijanske oblasti več šol na grškem ozemlju, pa ne zgolj za otroke italijanske narodnosti, pač pa tudi za domače grške otroke. Največja takšna šola je v Atenah, kjer imajo tudi vse potrebščine in prostore za telesno vzgojo otrok, posebno pa lepo urejene kopalnice in telovadnice. Zraven tega se šolo obiskujoči otroci ve-činoma hranijo v šoli. Podobno je z italijanskimi šolami v drugih grških krajih. Tudi tam so se šte-vilni grški otroci vpisali v te šole in pridno obisku-jejo pouk.

Milanski velesejem bo zrcalo delavnosti avtar-kične industrije. Milanski velesejem bo edini svoje vrste, ki bo smel letos odpreti v Italiji svoje raz-stavne prostore. Zategadelj bo udeležba razstav-ljalcev še veliko večja in preglednejša, kajti vsa italijanska industrija bo predstavljena z vsemi svo-jimi panogami, poleg številnih tujih razstavjalcev, največ iz Nemčije. Najodličnejše mesto bodo za-vzeli izdelki avtarikične italijanske industrije, ki bo skušala prikazati nazorno ves svoj napredek in zmogljivost navzlic vojnim časom. Ne gre tukaj zgolj za količinski napredek, pač pa predvsem za močno kakovostno izboljšavo industrijskega avtar-kičnega blaga. ki si je navzlic začetnim težavam in številnim dvomom mmed kupovalci končno vendarle osvojilo trg.

Povečano pridobivanje živega srebra. Zadnja leta se je pridobivanje živega srebra v italijanskih živosrebrnih rudnikih močno povečalo. Dosežene številke sicer niso bile objavljene, pač pa se po-darja, da je uspeh večji, kakor pa so ga pričako-vali. V l. 1935 so pridobili v vseh rudnikih 972 ton živega srebra, štiri leta kasneje pa že 2315 ton. Ta slednja številka se je sedaj zelo povečala. Obe-nem se je povečal izvoz te rudnine tako po svoji količini kakor tudi po vrednosti. Pristatek gre na račun povečanih obratov, prav tako pa tudi na rač-un novih industrijskih naprav, ki so jih namestili tudi v idrijskem rudniku. Razen tega so pridobili tudi velike količine cinobra, katerega so prav tako mnogo izvozili v tujino.

Najdaljšo elektrificirano železnico ima v Evro-pi Italija, ne pa Francija. Pred kratkim je franco-sko časopisje pisalo, da ima najdaljšo elektrifici-rano železnico na evropski celini Francija in sicer proggo od Pariza do španske meje. Agencija »La Corrispondenza« pa zavrača to trditve in navaja, da ima najdaljšo takšno železniško proggo Italija, kajti na proggi od Chiassa do Reggio Calabria se lahko voziš na popolnoma elektrificirani proggi celih 1371 kilometrov, dočim je francoska elektrificirana pro-ga dolga le 968 kilometrov.

Zakaj je treba štediti z električnim tokom. Nedavno objavljeni ministrski odlok je omejil po-rabo električnega toka v tistih panogah, kjer je štednja mogoča. Tako se bodo pri porabi toka mo-rala omejiti vsa gospodinjstva in takšni obrati, ki lahko nadomeste elektriko s kakšno drugo vrsto pogonske sile. Predvsem je bil ta ukrep potreben zavoljo tega, da se za vsako neoparabljeno kilo-vatno uro toka prihranijo odgovarjajoče količine premoga, olja ali bencina, katerega so porabili mo-torji, ki so izdelovali električni tok. Glede pogon-skih goriv je stiska precejšnja in zato je gotovo potrebno, da se vse razpoložljive zaloge pogonskih sredstev dajo na razpolago tisti industriji, ki slu-ži celotnim narodnim koristim, kakor je n. pr. voj-na industrija. Po drugi strani naj se spravijo v po-gon stari, iz rabe vzeti motorji, zlasti pa takšni, ki jih žene voda. Vselej mora prevladati pravilo, da je treba sleherni količino razpoložljive sile pora-biti tam, kjer je nujno potrebna.

S Hrvaškega

Ob priliki hrvaškega sabora je posebno sa-borno odposlanstvo, ki ga vodi sam predsednik sabora Marko Došen in v katerem so bili še zun-minister dr. Lorković, obiskalo nemškega posla-nika pri Nezavisni ržavi Hrvatski Kascheja. Spre-jem je bil v nemškem poslanstvu. Odposlanstvo je izročilo poslaniku posebne saborne pozdrave, ki naj jih ta izroči Führerju. Isto odposlanstvo je obiskalo zatem tudi italijanskega poslanika gosp. Raffaella Casertana in mu prav tako izročilo po-sebne pozdrave za Duceja.

Vojni minister Hrvatske je imel v saboru svoj govor, v katerem je med drugim dejal: Prvič v hrvaški zgodovini se je dogodilo, da vojni mi-nister pred saborom pove svoje. Hrvatski vojni minister je v pravem pomenu besede odgovoren le Bogu, Poglaviniku in hrvaškemu narodu, pa no-benemu drugemu, kar dozdaj hrvaška zgodovina ni mogla zapisati. Hrvatska vojska je jamstvo za hrvaško svobodo in neodvisnost. Vojni duh in pa vojaške vrline so tiste, ki odlikujejo hrvatski narod.

V Zagrebu je izšla te dni prva številka ted-nika »Spremnost«, ki prinaša nekatere zanimive članke. Uvodnik je napisal sam Poglavinik. Tednik bo oddajal redno prinašal kulturne, književne, go-spodarske, politične in društvene novice. Tednik bodo krasile tudi slike, fotografije in risbe.

Proračun trgovinske in industrijske zbornice v Ljubljani za l. 1942

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je na podstavi § 32. uredbе o trgovinskih, in-dustrijskih in obrtnih zbornicah z dne 3. avgu-sta 1932 (Sl. list št. 581-69-1932) odobril pro-račun Trgovinske in industrijske zbornice v Ljub-ljani za poslovno leto 1942 s preliminarnimi

dohodki v znesku . . . L. 1.301.702.—
ter izdatki v znesku . . . L. 1.300.102.—

torej s presežkom . . . L. 1.600.—

Hkrati je na podstavi § 1., točka 6., za-kona z dne 2. julija 1930 (Sl. list št. 100-19-1930) odobril, da se v kritje potrebščin Trgo-vinske in industrijske zbornice v poslovnem le-tu 1942, odmerja in pobira:

1. 10% (deset odstotna) doklada od osnov-nega davka pridobnine in družbenega davka z naslednjimi spremembami:

Davkoplačevalci, ki plačujejo fiksno od-merjeno pridobnino, morajo plačevati Zbornici letno davščino v znesku 18 lir ali pa mesečno po 1.50 lire.

Obrati, zavezani plačevanju doklade za Zbornico (izvzemši male obrtnike, plačujoče fiksno odmerjeno pridobnino), ki bi plačevali samo toliko pridobnine, da bi znašala 10% na zbornična doklada manj nego 20 lir, morajo plačati Zbornici letno davščino v znesku 20 lir.

2. 10% na (deset odstotna) doklada od 50 odstotnega minimalnega družbenega davka po drugem odstavku čl. 86 zakona o neposrednih davkih. Ta znesek ne sme biti večji od 100 lir.

Priprave odmerjajo in pobirajo na podla-gi § 7. zakona o odmerjanju in pobiranju zbor-ničnih doklad pristoina davčna oblastva. Pred-pisane doklade za Trgovinsko in industrijsko zbornico so zbornični člani dolžni plačevati v tistih rokih kakor davke, ki tvorijo podlago za njih predpis.

Poleg gornjih davščin je Zbornica upravi-čena pobirati razne takse, katerih višina se odo-bri s posebno odločbo.

Ljubljana, dne 8. februarja 1942-XX.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Gazioli.

V treh vrstah...

Kakor v Kranju, kjer sta bila že dva kon-certa, tako bodo tudi tukaj še po ostalih koroških mestih prirejali podobne koncerte, katerih čisti dohodek gre za zimsko pomoč. Podoben koncert so pred dnevi priredili tudi v Škofji Loki in je vrgel 4000 mark.

V Radovljici pripravljajo graditev velikega modernega hotela, ki bo lahko sprejel večje šte-vilo gostov. Sedanj gostinski obrati ne bodo več zadostovali in ne bodo zmogli velikega dotoka le-toviščarjev.

Tudi domažlska mladina, fantje in dekleta, delajo za vojake na vzhodnem bojišču. Iz krp pletejo tople odeje.

V priljubljeni Kamniški Bistrici so bili v zadnjih dveh mesecih trije kuharski tečaji, ki so bili vsi prav lepo obiskani.

Zdaj so tudi na Črnučah dobili otro-ški vrtec. Odprl ga je predstojnik okrajnega ura-da. V govoru je omenjal, naj bo prebivalstvo po-žrtvovalno tudi za naprej. Vrtec bo vodila gđ. Gornik.

V otoškem premogokopu pri Novem mestu je eksplodirala svetilka v rokah rudarja Rado-vika. Pri tem je dobil Radovič težje poškodbe na rokah, pa tudi po obrazu je dobil hude opekline. Prepeljali so ga v novomeško bolnišnico.

Na Golniku so v veliki zdraviliški jedilnici imele matere poseben tečaj za dojenčke. Tečaj se je udeležilo 25 mater.

Elar - Radio Ljubljana

Pet-ek, 6. marca: 7.30 Poročila v slovenščini. 7.45 Pisana glasba. 8.15 Poročila. 12.15 Koncert violinske Franke Rojce (pri klavirju Marta Bizjak-Valjalo). 12.40 Sekstet Jandolli. 13. Napoved časa in poročila. 13.15 Vojno poročilo. 13.17 Orkestralna glasba pod vodstvom Arlan-dija. 14. Poročila. 14.15 Koncert pod vodstvom Morellija. 14.45 Poročila v slovenščini. 17.15 Ljubljanski radijski orkester. 19. Pouk italijan-ščine. 19.30 Poročila v slovenščini. 30. Napoved časa in poročila. 20.20 Komentar dnevnih do-godkov. 20.45 Simfonična sezona Elarja: Sim-fonični koncert pod vodstvom Cavazzettija. 22.45 Poročila.

Črna KAMELA

»Poznate Haola — belca — Smitha, potepuha.«
»Že mogoče.«
»Slikal je vašo podobo, videl sem jo. Krasna slika.«
Nemarno je skomizgnila z rameni. »Da, večkrat je prihajal sem in sem mu dovolila, da me je slikal. In kaj zato?«

»Ali ste kaj videli mr. Smitha zadnje čase?«
»Že dolgo ne.«
»Kje pa stanuje?«
»Mislim, da na obrežju.«
»Toda, če ima denar... kje stanuje?«

Dekle ni odgovorilo. Lastnik umazanega podjetja je stopil bliže. »Kar povej mu, Leonora. Povej gospodu komisarju, kar bi rad vedel.«

»Že dobro. Ponavadi stanuje v hotelu Nippon na cesti Be-retanica.«

Chan se je priklonil. »Hvala lepa.« Niti trenutka več ni hotel izgubiti v beznici, temveč je stekel po temnih stopnicah navzdol in kmalu potem stopil v hotel Nippon. Gibčni mali Ja-ponec ga je pozdravil s pretirano vlnudnostjo, ki pa očitno ni prihajala od srca.

»Gospod komisar, postavili ste mojo hišo!«
»Nisem tega mislil, prav gotovo da ne! Ali stanuje tu belec po imenu Smith?«

Chan je stegnil roko in iztrgal knjigo iz njegovih trmastih rok. »Bom rajši sam pogledal. Vaše oči so znane kot slabe. — Archie Smith, soba št. 7. Peljite me tja.«

»Mr. Smith je zunaj, se mi zdi.«
»Bomo že videli. Prosim, požurite se!«
Proti svoji volji ga je Japonec vodil čez vijugasto dvorišče

71 do plesnivih vrat stranskega poslopja, kjer mu je pokazal neka vrata, nad katerimi je bila številka 7 — prav za prav le še borni ostanki številke — natisnjena na papirju in pritrdjena z žebeljem.

»Tu,« je rekel in izginil, še prej pa za slovo izpod oči po-gledal Chana.

Charlie je odprl vrata in stopil v neprijazno, tesnobno sobo. Sredi sobe na pritlikavi mizi je brlela motna in zamazana sve-tilka, za mizo pa je sedel potepuh Smith, držeč na kolenih raz-po-pel platno. Presenečeno je dvignil oči.

»Oh,« je dejal, »vi ste?«
Chan ga je mirno opazoval. »Kje pa ste tičali prav ves dan?«

Smith je pokazal na platno. »Tukaj vidite dokazilni material, gospod komisar. Sedel sem tu v svojem velikomestnem ateljeju in sem slikal tistole dvorišče zunaj. Lepo, da ste ravno zdaj prišli mimo. Bilo mi je že precej dolgočas, odkar sem svojo sliko do-vršil. Nagnil se je nazaj in strokovnjaško gledal na svoje delo.

»Stopite malo bliže, gospod komisar! Zdi se mi, da sem kar zvesto upodobil bolno ozračje vse celote. Ali vam je že kdaj prišlo na misel, da tudi cvetlice lahko izgledajo medlo in borno? Tako je — na dvorišču hotela Nippon.«

Chan je pogledal na sliko in prikimal. »Res, zares prav do-bro, toda, žal, nimam zdaj niti trenutka časa za temeljito kritiko. Vzemite svoj klobuk in pojdite z menoj.«

»Kam pa — k večerji? Vem za restavracijo na trgu St Ger-main...«

»Šla bova na policijo!« je odvrnil Chan.

»Kamor hočete,« je pritrdil Smith, položil sliko v stran in pograbil svojo klobuk. Šla sta čez park Uala proti Kraljevi cesti, pri čemer je Chan svojo žrtev od časa do časa probežal s precej mehkiimi pogledi. Preden se bosta spet ločila, mu bo Smith mno-go, mnogo povedal, morda celo toliko, da bo to zadostovalo za rešitev vsega vprašanja in da bo vendar enkrat konec vseh skrbi.

Šef je bil sem v svoji sobi. Ko je zagledal Charlieja v družbi Smitha, se mu je obraz razjasnil. »Oh, vi ste ga pa dobili! Sem si kar mislil!«

»Za kaj prav za prav gre,« je poskušal neprisiljeno začeti z rešitev...

razgovorom Smith. »Seveda mi je silno všeč pozornost, ki mi jo posvečate, toda...«

»Usedite se!« je rekel šef. »Snemite klobuk!« Hvala Bogu, da je bil tu nekdo, katerega ni bilo treba pazljivo in z rokavi-cami prijemati. »Poglejte me! Včeraj zvečer je bila v Waikikiju v vrtni uti svoje vile umorjena neka ženska. Kaj ste počeli v sobi, v kateri je bila umorjena?«

Smith je prebledel in v zadregi potegnil z jezikom po svojih nenadoma suhih ustnicah, preden je odgovoril: »Nikoli nisem bil v sobi!«

»Lažete! Našli smo odtis vaših prstov na okenski polici. Po-vejte! Kaj ste počeli v sobi?«

»Jaz... jaz...«
»Naprej, odločite se! Zdaj vas imamo v pesti! Govorili boste resnico ali pa vas bomo...! Kaj ste delali...?«

»Torej dobro,« je tiho dejal Smith. »Povedal vam bom! Le pustite me govoriti! Jaz nisem nikogar ubil. Res je, da sem bil v sobi... do neke mere...«

»Do kakšne mere...?«

»Da. Odprl sem okno in se splazil gor. Vidite...«

»Prosim, pripovedujte od začetka!« ga je prekinil Chan. »Mi vemo, da ste stali spodaj pod oknom uti in slišali govoriti ne-keka moškega in neko žensko. Kaj sta govorila, za zdaj ne bo-mo pobliže obravnavali. Slišali ste, da je možki odšel iz ute...«

»Da in jaz sem šel za njim. Hotel sem spregovoriti z njim, toda mož je naglo stekel k svojemu avtomobilu in odvrvel. Nič več ga nisem mogel dohiti. Zato sem jo mahnil nazaj proti obrežju in se tam usedel. Kmalu potem sem slišal krik, krik neke ženske — in sicer od ute sem. Prav za prav nisem niti sam dobro vedel, kaj naj bi storil. Nekaj časa sem čakal, potem pa stopil tja in pogledal skozi okno. Zastor je bil potegnjjen skupaj, toda plapolal je eem pa tja. Vse je bilo tiho in zato sem mislil, da je soba prazna. In potem — veste — prav zares mi je bilo mučno! Kaj takega še nisem nikoli videl. Toda bil sem v dvomih. Visel sem popolnoma v zraku in v takšnem položaju ima človek pogostokrat občutek, da dolguje za življenje nekomu svojo

rešitev...«

Uvedba glavnih italijanskih zakonov v Ljubljanski pokrajini

V rimskem Uradnem listu z dne 6. februarja 1942-XX je izšel Kr. dekret z dne 28. decembra 1941-XX, št. 1583, s katerim se razširjajo osnovni zakoni Kraljevine na ozemlja, anektirana s Kr. dekreti — zakoni z dne 3. in 18. maja 1941-XX, št. 291 in 452.

Dekret določa naslednje:

Cl. 1. Objavljeni so in imajo veljavo na ozemljih, anektiranih h Kraljevini s Kr. dekreti — zakoni z dne 3. maja 1941-XX, št. 291, in 18. maja 1941-XX, št. 452.

1. Ustava Kraljevine z dne 4. marca 1848.
2. Zakon z dne 24. decembra 1925 o delokrogu in prerogativah Poglavarja vlade, prvega ministra — državnega tajnika.

3. Zakon z dne 3. januarja 1926 o možnosti eksekutivne oblasti izdajati pravne norme in kasnejše dopolnitve z zakoni 8. junija 1939 in 4. septembra 1940.

4. Zakon z dne 9. decembra 1928 o ureditvi in delokrogu Velikega fašističnega sveta.

5. Zakon z dne 14. decembra 1929, ki prinaša izpremembe zakona z dne 9. decembra 1928 o ureditvi in delokrogu Velikega fašističnega sveta in norme za ureditev Nacionalne fašistične stranke.

6. Kr. dekreti — zakoni z dne 19. dec. 1935 izpremenjeni v zakon z dne 2. aprila 1936 in 7. januarja 1937, nanašajoč se na izpremembe v sestavi Velikega fašističnega sveta.

7. Kr. dekret z dne 28. aprila 1938, ki odobruje pravila Nacionalne fašistične stranke in naslednje izpremembe, uveljavljene s Kr. dekreti z dne 21. novembra 1938, 9. julija 1939, 23. januarja 1940 in 17. februarja 1941.

8. Kr. dekret z dne 27. junija 1941 glede delokroga Tajnika Nac. Faš. Stranke kot ministra — državnega tajnika.

9. Zakon z dne 17. februarja 1941 glede sprememb v sestavi Nac. sveta Nac. Faš. Stranke.

10. Zakon z dne 19. januarja 1939, ki ustanavlja Zbornico fašistov in korporacij.

11. Kr. dekret — zakon z dne 9. maja 1936, spremenjen v zakon z dne 18. maja 1936, glede izjave popolne in celotne suverenosti Kraljevine Italije nad Etiopijo in o prevzemu naslova Cesar Etiopije po Kralju Italije.

12. Kr. dekret z dne 16. aprila 1939 glede sprejema albanske krone po Kralju Italije, Cesarju Etiopije.

13. Cl. 1 odredb o uporabljanju zakonov na splošno, ki so pred prvo knjigo Civilnega kodeksa, odobrene s Kr. dekretom od 12. decembra 1938.

14. Edini tekst zakonodajnih odredb glede objave zakonov in Kr. dekretov, odobren s Kr. dekretom z dne 24. septembra 1931.

15. Kr. dekret z dne 2. septembra 1932 glede odobravanja ureditve za izvrševanje edinega besedila z dne 24. septembra 1931 glede objave in zakonov in Kr. dekretov.

16. Zakon z dne 5. maja 1939 glede navodil za objavo zakonov in Kr. dekretov.

17. Zakon z dne 30. januarja 1941 o pravni veljavi Karte dela, odobrene po Velikem Faš. Svetu dne 21. aprila 1927.

18. Kr. dekret — zakon z dne 24. sept. 1923, izpremenjen v zakon z dne 24. septembra 1925, glede predpisov za rabo nacionalne zastave.

19. Kr. dekret z dne 11. aprila 1929 glede načina in rabe državnega grba in pečata in naslednje izpremembe, odrejene s Kr. dekretom z dne 1. junija 1939.

Cl. 2. Pričujoči dekret stopi v veljavo z dnem svoje objave v Uradnem listu Kraljevine.

Športni drobiž

Hrvaška nogometna zveza je sprejela od Slovaške dve laskavi ponudbi za odigravanje meddržavnih tekem. Slovaki so predlagali, naj bi Hrvati odigrali prvo tekmo spomladi v Bratislavi, povratna tekma pa naj bi bila v Zagrebu. S tema tekama se bo hrvaški nogometni program še bolj izpopolnil.

Slovaki so te dni objavili tabelico svojih najboljših atletov po finski tabelici. — Na prvo mesto pride atlet Valent (SK Bratislava). Najboljši je njegov rezultat 100 m v času 10,9 sek. Drugi je Balazi. Po klubih pa je najboljši SK Bratislava s 14642 točkami. Drugi klub je VS Bratislava. Tretji je PTE Bratislava.

V pariški športni palači je te dni branil svoj naslov olimpijskega prvaka Despeaux proti bokarju Tenotu. V polteški kategoriji sta potem nastopila Coureux proti Hoppu. To srečanje pa je bilo za prvega usodno. Dobil je težak udarec, pri katerem se je zrušil in padel v nezavest, drugi dan pa je težkemu udarcu v bolnišnici podlegel.

Mednarodna nogometna tekma, ki bi morala biti odigrana 15. t. m. v Budimpešti med Madžarsko in Nemčijo, je bila pred kratkim odpovedana oziroma odložena na poznejši termin. Tekmo so odpovedali Nemci in so Madžarom že predlagali nov datum. Madžari se za novi datum še niso odločili.

Najboljši italijanski nogometaši so zdaj, kakor smo že poročali, v Firenzi na skupnem treningu, da se bodo pripravili na težka mednarodna srečanja, ki jih čakajo v bodočih mesecih. Pred dnevi so imeli izbranci že tudi prvo trening-tekmo, pri kateri so se vsi pokazali, da so v odlični formi. Italijanski zvezni kapetan Pozzo je bil z igralci zelo zadovoljen in upa, da se bodo dobro odrezali njegovi »Azzurri« tako proti Hrvatom, s katerimi se bodo srečali doma, kakor tudi proti ostalim najboljšim nogometnim enajstoricam. Zelo težka naloga jih čaka v srečanju s Španci.

Pred nedavnim sta se tudi dva Hrvata pomerila na smučarskem prvenstvu na Madžarskem. Tekmovala sta Dvoržak in Cuvaj iz Zagreba. Cuvaj je bil na progi 18 km deseti v 1:07.42. Dvoržak pa je prišel na cilj s polomljeno palico v času 1:16:10 in zasedel 15. mesto. Na tej progi je zmagal Madžar Berz v času 55:53. Rezultati pa kažejo, da proga ni bila ravno 18 km dolga. Pri skokih, ki so bili naslednji dan, pa je moral Cuvaj odstopiti, ker si je poškodoval nogo. Dvoržak pa je skočil po 37 in 43 m ter je dosegel med 47 skakačev 6. mesto. V skokih je zmagal Madžar Resza, ko je skočil 49 m daleč.

Težke obsodbe skrivalcev živil in navijalcev cen

Neapelj, 4. marca. s. Prebivalstvo je z zadostnim sprejelo vest, da je sodišče obsodilo razne navijalce cen in skrivalce blaga. Tarraferma Francesco je dobil dve leti in dva meseca zapora ter 4000 lir denarne kazni, ker je skrival pet prašičev. Angri Vincenzo je dobil osem mesecev in 1000 lir kazni, ker je skrival zaklad enega prašiča. Murano Raimondo je bil kaznovan z zapornim trel let in 5000 lirami denarne kazni, ker je skrival 20 kilogramov gnjati in 3,80 kg masla. Tuccillo Tomasso je dobil 3 leta in šest mesecev, ter 3000 lir denarne kazni, ker je skrival paradiznik.

Pred splošnim sodiščem sta bila obsojena zakonca Latini Sabatino in sicer vsak na 3 leta in 4 mesece zapora ter 14.000 lir, ker sta skrivala testenine, riž, olje in sladkor ter tudi nista prijavila svojih zalog oblačilnih predmetov.

Po tri leta zapora in po 5000 lir denarne kazni pa sta bili deležni Terezija Gallo in Marija Tavallo, lastnici neke gostilne v Rimu, ker sta prodajali vino dražje, kakor pa bi smeli, čeprav sta se izgovarjali, da sta vino kupili za mnogo višje cene.

Sodišče v Viterbu je obsodilo s kaznijo 1500 lir mesarja Profilia Franc, ker je prodal pol kilograma teletine za 15 lir, ne pa za 10. Filippi Giuseppe je bil obsojen na 3 leta in šest mesecev ter na denarno kazen 10.000 lir, ker je skrival 78 kilogramov pšenične moke.

V Lucerni je bil obsojen trgovec Torno Salvatore na tri leta in en mesec zapora ter na 3000 lir denarne kazni, ker je skrival maščobe. Štirje gozdarji pa so dobili po poldrug mesec zapora in po 3100 lir kazni, ker so drva prodajali dražje, kakor bi pa smeli.

Iz Srbije

Belgrajska policija je polovila večje število zlikovcev, ki so oskodovali mnogo meščanov na ta način, da so od njih prejeli večje vsote denarja, češ, da jim bodo preskrbeli živila.

Komisar za cene pri generalnem opolnomočenču za gospodarstvo v Srbiji vojnopravni nadsvetnik Fischer je odstopoval na deželo, da prouči razmere med narodom.

Prodajo tobaka in tobanih izdelkov po raznih javnih lokalih, kjer so do zdaj tobak in cigarete prodajali znatno nad monopolno predpisano ceno, so zdaj popolnoma prepovedali. Kdor bo zaloten pri taki prodaji, bo kaznovan z globo 50.000 dinarjev.

Za ujetnike je Prosvetno ministrstvo v Belgradu poklonilo zopet 8500 knjig, da jih Rdeči križ pošlje v taborišča. Med temi je 4000 Narodnih koledarjev in mnogo pesmaric z narodnimi pesmimi.

500 obrtnikov je te dni odšlo iz Bolgarije v Nemčijo, da se tam izpolnijo v svojih strokah.

Rudarske stroje za izpolnitev svojih rudniških naprav namerava Bolgarija naročiti iz Nemčije in je v ta namen določila večjo vsoto.

Sneg čisti iz ulic v Belgradu z veo brzino zdaj, ko je nastopilo južno vreme in se sneg hitro topi. Pri čiščenju so pomagali tudi nemški vojaki.

Sladkor, olje in sol morajo dobiti, kakor predvidevajo nakupne knjižice, tako zagotavlja v posebni objavi »Direkcija za ishrano«.

Književni trg je po vojski bolj ekromen, kar je povsem razumljivo. Vendar je izšlo nekaj pomembnih knjig in sicer: Njegošev »Gorski vijenac« (že dvajseta izdaja), dalje nova izdaja Jakšičevih izbranih pesmi, Gliščeva komedijo »Dva cvancija« in Dušana Radića »Seoke pripovedke«. Vse te knjige so izšle v založbi »Jugostok« pod naslovom »Srbska knjiga«.

Ukrepi proti navijalcem cen postajajo vse bolj strogi. Zadnje čase je zapadel kazni tudi poslovodja znane firme Julio Meinl, ker je prodajal suhe slive po 50 din, slivovko po 120 din liter. Kaznovan je bil z globo 8000 din in še nekaj blaga so mu zaplenili. Nekega mesarja, ki je prodajal meso »pod roko«, so pa kar zaprli.

Sabac ima zopet redno pošto in prometno avtobusno zvezo. Cena vožnji z avtobusom znaša 120 din.

Milijon dinarjev je zgorelo nekemu trgovcu v Gornjem Milanovcu. Moč je imel ves denar doma v neki kovinski kaseti. Hiša je zgorela, a je upal, da bo kaseto z denarjem dobil. Kaseto je res dobil, a ker je bila iz preslabega materiala, ni vzdržala visoke temperature in ves denar, ki je bil v njej, je zgorel.

Nove poljedelske zadruge so ustanovili po mnogih krajih Srbije in Banata, največje v Požarevcu, v Jagodini in v Sabcu.

Podružnica Narodne banke v Kraljevu je bila te dni odprta in že posluje.

V požarevskem okraju nameravajo letos posebno veliko pridelati in bodo zasejali več sveta, kakor ga je bilo zasejanega do zdaj. Ta okraj bi procentualno mogel tudi največ pridelati.

Kuhinjo za siromašne otroke so te dni odprli v Čačku. Kuhinjo oskrbuje Rdeči križ s pomočjo humanih društev.

Dogoni živine

Prehranjevalni zavod Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino priredi v prihodnjem tednu te-le dogone za glavno živino: dne 9. marca 1942 v Metliki za govedo in svinje, 10. marca 1942 v Črnomlju za govedo in svinje, 10. marca 1942 v Grahovem za govedo in svinje, 11. marca 1942 v Ribnici za govedo in svinje, 11. marca 1942 v Ljubljani za govedo in svinje.

Ljubljana

Koledar

Danes, sredo, 4. marca: Kazimir Cetrtek, 5. marca: Evzebij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjini trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10; mr. Bohinec Jed., Cesta 29. oktobra 31.

Po osebne izkaznice bodo lahko oni, ki so jih vložili na posameznih poslovalnicah mestnega poglavarstva, prišli prihodnje dni. Zaradi tehničnih težav niso mogle vse poslovalnice dela zaključiti hkrati, zato pa tudi ni mogoče enotno urediti dni in načina razdeljevanja. Večina poslovalnic bo z razdeljevanjem začela že v četrtek 5. t. m. Dnevi razdeljevanja in vrstni red bo objavljen pri vseh poslovalnicah ter prosimo, naj se vsak tamkaj pouči, kdaj lahko dobi svojo izkaznico. Na vsak način pa upravičenec lahko dobi izkaznico le na oni poslovalnici, kjer je prošnjo in fotografije vložil, seveda pa edino sam in osebno, ker mora v poslovalnici lastnoročno podpisati izkaznico in oba listka za kartoteko. Ker so se morale nekatere poslovalnice preseliti, opozarjamo, da je poslovalnica št. 11, ki je bila prej v šoli v Sp. Šiški, sedaj pri Stepiču v Trzni ulici št. 6. Poslovalnica št. V. se je iz I. nadstropja stare cukrarnice preselila v II. nadstropje iste hiše, a poslovalnica št. X, se je iz meščanske šole na Viču preselila v župnišče na Viču. Ob tej priliki naj vsakdo prinese s seboj tudi kake listine, da dokaže upravičenost za prevzem izkaznice.

Oddaja rabljenih kolesarskih pnevmatik. V vednost in ravnanje sporoča Avtoklub prizadetih, da v izpremembi določila št. 4. narredbe št. 110 z dne 23. septembra 1941-XX, da trgovci s pnevmatikami (plašči in zračnicami) ne smejo kupovalcem nove pnevmatike izplačevati nikakih odskodnin za rabljeno pnevmatiko, ki jo morajo ti oddati.

Krasne slike in pisana vsebina

Letna naročnina samo 40—lir

ORISK
EDINI SLOVENSKI
ILUSTRIRANI DRU-
ŽINSKI MESEČNIK

Naroča se pri upravi, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6

Ljubljansko gledališče

Drama

Sreda, 4. marca ob 17.30: »Zaljubljena žena«. Red A.
Četrtek, 5. marca ob 17.30: »Rokovnjači«. Red Cetrtek.

Opera

Sreda, 4. marca ob 17: »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«. Red Sreda.
Četrtek, 5. marca ob 17: »Don Pasquale«. Premiera. Red Premierski.

Drama. Danes, v sredo ob 17.30, bodo igrali za red A. tridejansko Cenzatovo komedijo »Zaljubljena žena«. Sodobno pojmovana igra pokaže borbo zakonske žene in ljubice za ljubezen moža. Delo ni brez psiholoških mikavnosti in resnic ter pokaže enega izmed pogostih in dovolj verjetnih zakonskih slučajev. Režiser: prof. Šest.

Red Cetrtek bo imel v Drami v četrtek ob 17.30 predstavo Fr. Govekarjeve dramatizacije »Rokovnjači«. Ta igra je doživela že mnogo repriz, kar priča o njenem velikem uspehu pri najširših krogih občinstva. Zgodovinska snov o razbojniški tolpi, ki je živela leta 1810, v okolici Kamnika, je zajeta v osmih slikah. Razbojniki so se imenovali rokovnjači, ker je ljudstvo verovalo, da nosi vsak izmed njih v malhi opaljeno otroško roko. V igri je podana usoda rokovnjaškega poglavarja Nandeta.

Opera: P. n. abonente reda Sreda opozarjamo, da bodo imeli danes v sredo ob 17.30 Beneško opereto »Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron«. — Dirigent: R. Simoniti. Koreograf: inž. Golovin. Otroci, ki sodelujejo pri mladinski opereti »Indija Koromandija« imajo danes v sredo ob 15 v Operi skušnjo.

BUDINO CON PESCE // RIBJA PASTETA

Oggi che l'alimentazione dev'essere regolata con estrema razionalità, il Budino La Rocca merita ogni preferenza come alimento completo. Entrano nella sua composizione pesce, olio puro d'oliva e verdure, tre elementi basilari, di altissimo tenore nutritivo e squisitamente appetitosi.

Dandanes, ko mora biti vsa prehrana urejena s skrajno racionalnostjo, zasluži pač RIBJA PASTETA La Rocca vsako prednost kot popolno hranivo. V njeno zmes je vmešano ribje meso, čisto olivno olje in zelenjava, tri osnovne vrstine, ki so redilne in izredno tečne

LA ROCCA

KONE GREENEJEV

S. S. van Dine

KRIMINALNI ROMAN

10

»Če ga že davno poznam, vprašate? se je začudil Greene. »Odkar sem na svetu. Bila sva sošolca. Njegov oče je bil naš zdravnik, svetovalec in ravnatelj ne vem od kdaj že! Ko je stari Von Blon umrl, je bil seveda njegov ein naslednik. In mladi Artur je dečko na pravih nogah, mož, ki se razume na svoj posel. Bil je vzgojen v nemški šoli in njegov stari ga je dobro izučil.«

»Medtem ko čakamo na doktorja, se je oglašil brezbrizno Vance. »Bi lahko zašliši gospodično Sibilo in gospoda Rexa. Najprej vašega brata, ali ne?«

Greene se je kar z očmi posvetoval z Markhamom, potem pa je poklical Sprota.

Rex Greene je naglo prišel. »Kaj hočete od mene?« je vprašal razburjeno z ostrim in otožnim glasom, podobnim žalostnemu glasu stare gospe Greenejeve.

»Nekam padel na stol ter vrgel zaničljiv pogled na brata. »Chester je bil edini, kakor se zdi, tedaj zbučen.«

Rex je bil slaboten in blede mladenci. Njegove rame so bile sključene, njegova velika glava pa je bila kaj slabo uravnovešena na presuhem vratu. Zadaj za roževinastimi očali so se neprenehoma vrtile drobne oči, suhe ustnice pa so večno trepetale. Ni bil sicer prikupen, toda vzbujal je vtis, da je nenavadno bistre glave.

Vance je bil videti razmišljen, v resnici pa je Rexa natančno proučeval. Končno je odložil cigareto, z mednimi očmi ogledoval svetilko, ki je stala na mizi pred njim, in dejal:

»Vi pravite, da ste spali dalje. Razložite mi malo to stvar, saj je res čudna, kajti drugi strel je počil v sobi, ki je poleg vaše!«

Rex se je presedel na robu stola, kimal z glavo sem in tja ter se izogibal, da bi nas pogledal.

»Ne znam tega razložiti, toda tako je bilo,« je odgovoril zamišljeno kot človek, ki se pripravlja na obrambo.

»Stena je debela in cesta zelo hrupna. Morda sem tudi imel glavo pod očetjo.«

»Gotovo bi jo bil skril pod odejo, če bi bil slišal strel,« je pripomnil Chester prezirljivo.

Rex bi bil silovito zavrnil, če Vance ne bi nanj naglo naslovil drugega vprašanja:

»Kakšno pa je vaše mnenje, gospod Greene? Vi poznate položaj in ste vedeli za vse podrobnosti.«

»Policija misli, da gre za tatu. Ali vi, gospod narednik, ne sklepetate tako?«

»Da, tako sem sklepal in tudi še zdaj sklepam,« je odvrnil narednik, ki je vse doslej molčal. »Toda vaš brat se s tem mnenjem ne misli sprijazniti.«

»Mar Chester sumi kaj drugega?« je vprašal Rex in se obrnil k bratu z nenavadnim poudarkom. »Torej morda Chester ve...« Glas, s katerim je spregovoril te besede, pač ni dopuščal nobenega dvoma o tem, kaj misli.

Vance je še enkrat segel v besedo:

»Vaš brat nam je že povedal vse, kar ve. Zdaj bi radi zvedeli še tisto, kar vi veste.«

Stroge besede, ki jih je spregovoril Vance, so tako učinkovale na mladenci, da se je spet kar sedel. Ustnice so mu močno trepetale in začel je mečkati krajec svojega suknjice. Njegove roke so bile kratke in nekam čudno suhe, rahlične.

»Ali čisto zanemljivo veste, da niste slišali strela?« je nadaljeval Vance hladnokrvno.

»Pa saj sem vam že desetkrat povedal,« se je zadržal Rex z falzetnim glasom in se zagrabil za naslonjala pri stolu.

»Pomiri se, Rex,« je dejal Chester »če ne, boš dobil še nov napad.«

»Beži k vragu!« je ihtel Rex. »Kolikokrat bom pa še moral ponoviti, da nič ne vem?«

»Mi si hočemo biti popolnoma na jasnem,« je dejal Vance mirno. »In vi si pač ne morete želeiti, da bi vaš sestra ostala nemeščevana zaradi tega, ker bi vi, kaj zamolčali.«

»Če bi kaj vedel, bi vam zelo rad tudi povedal,« je izbruhnil Rex. »Povedal bi vam vse, da bi lahko kaznovali Julijino smrt in še zlasti, da bi našli tistega psa, ki je ranil Ado. Ado ni življenje je že tako in tako dovolj grenko. Mama ravna z njo kot s kakšno sužnjo!«

Vance je vstal in ga prijateljsko potpreljal po rami. Vedno se mi je zdelo najbolj čudno to, zakaj Vance ni nikdar tudi na zunanji pokazal svojih čustev.

»Ne vznemirjajte se tako,« mu je dajal korajžje. »Bodite priprani, da bomo storili vse, kar je le v človeških močeh, da poiščemo in kaznujemo zločinca, ki je ranil Ado. Ne bi vas radi še bolj utrujali.«

Rex je vzhvoro odšel, še prej pa je z zmagovitim pogledom ošinil brata.

Rex je neobičajen človek,« je pripomnil Chester po kratkem molku.

»Svoj živ dan ne dela nič drugega kot samo rešuje matematična in astronomska vprašanja! Hotel je postaviti teleskop, toda mama o tem ni hotela nič slišati. Ni preveč uravnovešen človek; vedno sem mu pravil, naj se vendar

nekoliko več giblje, in vi zdaj vidite, za kakšnega me ima. Smatra me za smešnega človeka, ker igram golf.«

»Na kakšen napad pa ste prej mislili?« ga je prekinil Vance. »Ga morda meče božjast?«

»Ne, božjasten ravno ni, videl pa sem ga že večkrat, kako so ga popadli neki krbi, ker se je preveč razburil. Res, silno hitro se razburi in izgubi oblast nad seboj. Von Blon trdi, da je živčno bolan. Postane nenavadno hud, bled, se vse trese in blebete čudne bedarije, potem pa mu je žal. Toda, resnega ni nič! Gibati bi se moral bolj zunaj, na prostem, v tem je vse. Eno leto življenja kje na deželi, daleč od svojih prokletih knjig, busol in kvadrantov, in spet bi se čisto popravil.«

Vance, ki je zamišljeno gledal v reko, se je nenadno obrnil:

»Ste našli svoj samokres?«

Chester se je kar stresel ob tem vprašanju in pogledal naskrivaj Heatha, ki je postal nenadno pozoren.

»Ne,« je odgovoril ter si ves raztresen vtaknil ustnik v žep. »Res, čudno se mi zdi! Bil je vedno v predalu moje pisalne mize, čeprav se, kakor sem dejal tu gospodu, že leta in leta ne spominjam, da bi ga bil videl. Kam se je za vruga vtaknil! To je skrivnost. Ničče se ga ni dotikal, sobarici nista brskali nikdar po mojih predalih. Pospravljali sta le posteljo in stekali st. prah, kakor je treba. Niti sam si ne morem predstavljati, kam naj bi se bil vtaknil.«

Andrejčkov
Jože

Žalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

445

Gospod Edmond je prijel kapitana za roke in se mu zahvaljeval, dasi se je ta branil rekoč, da je storil pač samo svojo dolžnost. Gospa Edmondova je prisilavila še, da bi bili brez njegovega junaštva vsi šli po gobe; da pa imajo od tedaj pred Malajci mir.

446.

Tomaž in kapitan bi bila najrajši takoj odrinila v Kalkuto, pa ju je gospod Edmond pregovoril, da sta ostala štirinajst dni pri njem. Drugo jutro jima je razkazal hišo, ki je bila na vseh straneh ograjena, za poslopjem pa se je razprostiralo polje, kjer je mrgolelo delavcev.

447.

Slovo od goslojubne hiše je bilo težko. Edmond in gospa sta kapitana in Tomaža spremila na ladjo, ki je odrinila za Kalkuto. V majhnem čolnu sta spremljala jadnico ter pozdravljala prijatelja, ki sta se solznih oči spraševala, ali se bodo še kdaj videli.

»Nekaj strašnega, trikrat na dan mesne konzerve!«

Domotožje Japoncev na Malajskem polotoku samo zaradi riža

Zadnje dni prihajajo in Singapooro poročila, ki pravijo, da se je po zaslugi japonskih vojaških oblasti v tej zasedeni angleški trdnjavi življenje spet ustalilo in prešlo nazaj v normalni tir. Japonski vojaki da so srečni, ko lahko jedo končno spet svoj priljubljeni riž, pripravljen tako, kakor je navada po japonskih kuhinjah, medtem ko so se morali ves čas, odkar so se začeli boji na Malajskem polotoku, hraniti z mesom.

Nekaj strašnega je bilo — pravi poročevalec iz Tokija — vsak dan trikrat, zjutraj, opoldne in zvečer, jesti mesne konzerve, tako še zdaj pripovedujejo japonski vojaki, ko so bili na Malaji že povsem potihnili. Tako zelo se jim je pristudilo tisto večno meso v konzervah. »Naše čete — nadaljuje poročevalec —, ki so skrbale za prehrano vojaštva, nam često niso mogle niti slediti, tako hitro smo prodirali dalje. Angleži pa so zmetali proč ogromne količine najraznovrstnejših živil, zlasti pa konzerv. Njihove konzervne škatle so ležale vse naokrog po in ob cestah, po vsem Malajskem polotoku. Najprej smo si jih zaželeli in pospravili mnogo teh zavrženih stvari. Prišel pa je trenutek, ko so se nam angleške konzerve tako uprle in pristudile, da nismo mogli več prenašati niti njihovega duha, kaj šele, da bi jih jedli. Maršikoga je tedaj prevzelo še večje domotožje. Pomislili smo tudi, s kakšno naslado bi kdo od naših domaćih vzel v roke takšno konzervo, jo odprl in pospravil, kajti zanj bi bila to prava redkost, ne navadna poslastica.«

Cele gore zavrženih konzerv, čokolade, masla in drugih dobrot

Tu pa tam smo včasih naleteli na cele gore celih konzerv, čokolade, kondenziranega mleka, surovega masla in še na nešteto drugih dobrot, ki so jih angleški vojaki zmetali proč, ker so se bali, da bi morali, če bi vse te stvari nosili s seboj, prepočasno hoditi in bi jih zato utegnili Japonci ujeti. Vse to smo jedli z nekakim smrtnim strahom, toda kaj kmalu smo si zaželeli, da bi spet lahko kdaj jedli dobri japonski riž.

Kakor pravijo časopisna poročila in kakor prikazujejo tudi po raznih kinah s filmi, ki jih tam vrte, je bilo v času bojev

mesto Singapur razmeroma zelo malo poškodovano

— pravi dalje japonski poročevalec. Večina slovitih zgradb je ostala nepoškodovanih. Tudi znameniti spomenik Rafflesa in okolica »Memorial Victoria Hall« sta ostala popolnoma ohranjena. Bronasti kip v dobi srditih bojev je ostal na no-

gah. To je kip ustanovitelja Singapooro kipa, ki ima pravo cesarsko glavo, kip osvojevalca dežele za angleški imperij. Še vedno gospoduje na singapoorskem trgu, kakor da se v zadnjih časih ne bi bilo prav ničesar zgodilo, čeprav bi se sir Stamford Raffles najbrž kar tresel od jeze v onem grobu v westminsterski cerkvi, če bi vedel, kako lahko so zapravili njegovi nasledniki njegove pridobitve za angleški imperij.

Vojna je prizanesla tudi singapoorskemu muzeju in Rafflesovi knjižnici. Ostala sta popolnoma nedotaknjena in predstavljata veliko zgodovinsko vrednost. Rafflesova knjižnica je največja knjižnica, kar jih je vzhodno od Sueškega prekopa.

Svojo omiko so dokazovali že na Kitajskem

Japonci so, pripominja še tisti japonski časnikar, že v vojni s Kitajsko dokazali, s kakšno skrb-

»Ni več hrupa po avtomobilih in vlakih!«

Nova snov, ki zadušil ves ropot vozil

Ze davno je toliko iznajdljivi človek skušal med drugim poiskati tudi sredstvo, s katerim bi bilo mogoče preprečiti mučni ropot, ki ga povzročajo razna vozila, bodisi avtomobili po cestah, ali pa železniški vozovi. Nekemu nemškemu podjetju se je zdaj, kakor piše neki berlinski poročevalec, le posrečilo najti takšno sredstvo.

S snovjo, ki jo izdeluje tisto nemško podjetje, je treba obložiti vso notranjost vozila, ima pa to moč, da se potem ropot, ki ga dela vozilo, skoraj nič več ne sliši in človeka, ki se s tistim vozilom

nostjo varujejo in ohranjajo umetniške zakladnice. Isto se je zgodilo tudi na Malajskem polotoku. Za varuha muzeja, botaničnega vrta in omenjene knjižnice je japonska vlada postavila tokijskega vseučiliškega profesorja Tamakadeja in so zdaj kulturni in umetniški zavodi v Singapooru v najboljših rokah.

»Kako le more biti ujetnik tako dobre volje!«

Japonski časopisi prinašajo poleg drugega tudi številne slike angleških vojakov, ki so bili v bojih na Malaji ujeti in s katerimi so japonski časnikarji govorili. Podpis pri teh slikah pravijo, da so angleški ujetniki zelo dobre volje. Japonci ne razumejo, kako more kak ujetnik biti tako zadovoljen in dobre volje. Angleži gredo v koncentracijskih taboriščih kar z godbo. Tam uganjajo najrazličnejši šport v Fort Changi, kjer so angleški ujetniki tudi zaprti, imajo na razpolago celo kopališče, ki se ga kar pridno poslužujejo.

Približno prav takšno so poročila, ki jih Japonci pošiljajo s Filipinov o ameriških ujetnikih, ki so tudi nad vse dobre volje in jim ujetništvo prav nič ni šlo do srca.

vozi, ne razburja več prevelik ropot. Pet kilogramov nove snovi zadostuje, če jo porazdelimo na najbolj odmevajoča mesta v vozilu, da je v srednje velikem avtomobilu vse čisto tiho; tudi če je voznja še tako hitra.

Poročevalec pripominja, da so tudi že na nemških železnica začeli delati takšne poskuse, da bi ljudje, ki se vozijo z vlakom, imeli med vožnjo čim več miru. Pravijo, da je pač možno tisto snov — o kateri pa podrobnejšega še nič ne povedo — uporabiti v enake namene tudi pri železniških vozovih.

Moški imajo na svetu večino

Povprečno največ jih je na Javi, najmanj pa na Kitajskem

Kakor prebivalstvo na zemlji ni povsod enako gosto naseljeno, tako tudi razmerje med številom moških in žensk ni povsod enako. Vsaka dežela kaže v tem oziru razlike, ki so ponekod kar precejšnje.

Na splošno je na svetu več moških kot pa žensk, čeprav se ne manjka tudi takšnih dežel, kjer imajo ženske precejšnje večino. Na podlagi najnovejših podatkov, je Kitajska tista dežela, kjer imajo ženske na svetu največjo večino. Na vsakih

1.000 Kitajcev pride povprečno po 1.139 Kitajk. V Rusiji je razmerje med številom žensk in moških 1.103 proti 1.000. Anglija ima tudi povprečno dosti več žensk kot pa moških. Na vsakih 1.000 moških pride tam 1.088 žensk. V Franciji je razlika med številom moških in žensk samo še 72, v Nemčiji 58, v Turčiji pa 36. Tako je v deželah, kjer prevladujejo ženske.

Med tistimi deželami, kjer imajo moški večino, pa so med drugimi tudi Združene ameriške države,

kjer pride na vsakih 1.000 moških le 876 žensk. Še večja je bila v Združenih državah razlika med številom moških in žensk pred nekaj desetletji. To dejstvo razlagajo poročila na ta način, češ da se je v Ameriko preselilo več moških kot žensk. Zenek tam ni dosti več kot toliko, kolikor jih Amerika sama premore. Moški so potem v večini tudi na Irskem, v Belgiji in na Japonskem. Pravi rekord pa ima v tem oziru prav gotovo otok Java, ki je prav sedaj stopila v središče svetovne pozornosti, ko so se tam začeli izkrcavati Japonci. Med tamkajšnjim prebivalstvom pride na vsakih tisoč moških povprečno le 888 žensk.

S tem pa seveda še ni rečeno, da kje drugod moški nimajo še večje večine. Našteli smo namreč le najvažnejše dežele na svetu, in če pravijo, da je na svetu povprečno več moških kot pa žensk, potem morajo v tistih krajih, ki jih nismo navedli, imeti moški le »premoč« nad nežnim spolom.

Nov napredek brezžične telefonije na ultrakratke valove

V bernskih delavnicah »Hasler« že postavljajo novo radiotelefonsko napravo na ultrakratke valove, ki je bila zamišljena zlasti za uporabo po visokih gorskih predelih. Prvotno naj bi bil namen tega novega aparata v glavnem čim uspešneje reševanje tistih, ki se po gorah ponesrečijo. Po hribih namreč v številnih primerih ni mogoče napeljati žične telefonske zveze, če pa se to le da, takšno napeljavo dostikrat razne vremenske neizogode pretrgajo, recimo ledeniki, ki se neizodno pomikajo v dolino, snežni in suhi plazovi, siloviti gorski viharji in podobno.

Prvo takšno novo napravo so postavili leta 1939 med gorskim zavetiščem »Concordia« in elementom gore Jungfrau. Iznajdba pa se ne omejuje le na razmeroma tako kratko razdaljo, kakršna je med omenjenima krajema, kajti aparat se lahko sklene s telef. omrežjem, ki veže še druge, oddaljene kraje. To se z drugimi besedami pravi, da je radiotelefonski razgovor, če se poslužimo tudi daljnega telefonskega omrežja, možen med postajo, ki je zgrajena po Haslerjevem načinu, in vsakim drugim krajem na svetu.

10.000 brezposelnih slonov

V Birmaniji imajo zdaj baje naprodaj deset tisoč slonov. Vsi so najbolje »ohranjeni«, močni in popolnoma ukrojeni in udomačeni. Kakor pravi japonsko poročilo, so ti debelokožci prej pripadali angleški artiljeriji. Vozili so po drugače nedostopnih krajih angleške topove na postojanke. Zdaj so spet brez dela in čakajo na novo zaposlitev.

DOBRI STARI ČASI

Sprejela je vse z običajnim, ravnodušnim obrazom, z običajnim, brezbrzišnim pozdravom. Poleg sebe na počivalnik je posadila gospo Barbaro, kateri je gospodar prepovedal, da bi se količkaj dotaknila dogodkov v Orii. Grofica je sprejela od drugih izraze spoštovanja ter stavila Paolina in Paolonu običajna vprašanja o njunih cenjenih ženah. Veselilo jo je, ko je slišala, da je Paolinu in Paolonu dobro. Prekrižala je roke na trebuhu ter častljivo molčala v polkrogu svojih dvorjanikov.

Ko Pasotti ni videl grofičinega psa, je tako s skrbnim zanimanjem povprašal po njem: »In Friend? Ubogi Friend?« Če bi ga imel v krempljih sam in brez prič, to renčečo pošast, ki mu je raztrgala hlače, žni pa krilo, bi ga z velikim veseljem zadavil.

Friend je bil že dva dni bolan. Ves zbor je sočustvoval in obžaloval dogodek, na tihem pa so vsi želeli, da bi preklekano sčene poginilo. Ko je Pasottijeva videla, da je toliko ust govorilo, da so obrazi postali potrti, a ni slišala nobene besede, je mislila, da govorijo o Orii. Obrnila se je k sosedu Paolonu ter ga vprašala z očmi, zraven pa je odprla usta in pokazala s prstom proti Orii. Paolon je odkimal. »O psu govorijo,« je rekel. Gluha sirota pa ni nič razumela, rekla je »Oh!« in kar tako pokazala potrt obraz.

Friend je preveč in predobro jedel in je zato imel ostudno bolezen. Paolin in župnik iz Purie sta dajala skrbno nasvete. Upravitelj iz Caravine je povedal zmerno mnenje, da bi bilo najboljšje, če bi ga vrgli v jezero z gospodarico na vratu. Ko so s takim zanimanjem govorili o grofičini domači živali, je mislila na »spasno, smrtneblodo Luizo, kakršno je videl zjutraj,

ko je kakor blazna branila zabiti krsto in jo odnesti. Videl jo je, kako je potem na pokopališču sama vrgla prst na hčerkico ter rekla, naj jo pričakuje, da bo kmalu prišla in legla k njej, in da bodo to njuna nebesa.

Če tudi so z zanimanjem govorili o garjavem Friendu, sta vendar lebdela po dvorani prikazen umrle deklice in obupane matere. Ko ni nihče nič več vedel povedati o psu ter je za trenutek vse obmolnilo, so vsi slišali, da sta bledi prikazni zahlevali, naj govorijo o njej. In vsakdo ju je videl v očeh tistih, ki ju je ljubila, v očeh gluhe Pasottijeve. Njen mož je hotel stvar preskauti, zato je načel pri gospodu Giacomu n-ko vprašanje o taroku. Nekdo, ki meče, ima tri karte, tri podobne, damo in dva konja ter poleg tega še škisa, kaj naj naredi? Ali naj vrže ven damo ali konja? Gospod Giacomo je začel težko sopihati, napenjal je debela lica in veliko belo ovratnico. »Ne, cenjeni gospod kontrolor, ne. Pustite me. O damah mi ne govorite in konj sem se vedno ogibal.« Drugi tarokisti so se vneto lotili vprašanja. Prikazni so umolknele in vsi so se oddahnili.

Ura je bila devet. Običajno je ob devetih stopil v sobo služabnik s prižganimi svečama, ter pripravil mizico za tarok v kotu med veliko pečjo in zahodnim balkonom. Tedaj se je grofica dvignila ter rekla z zaspano nebriznostjo:

»Izvolite.«

Dva ali trije navzočni so odgovorili: »Prosimo,« ter so začeli igrati v treh ali štirih.

Stari služabnik, ki je bil zvesto vdan Francu, je ta večer omahoval, ali naj bi nesel luč, ali ne. Ni se mu zdelo mogoče, da bi gospodinja in gospodje imeli pogum igrati. Ko je bilo že pet minut čez devet in še ni vstopil, si je vsakdo po svoje razlagal to zakasnitev. Prvi den so stopili v hišo, je Paolon branil pri upravitelju misel, da nocoj ne bodo igrali. Zmagoslavno je pogledal nasprotnika, tako je storil tudi Paolin, ki se je iz vzajemnosti veselil, da je imel Paolon prav. Pasotti, ki je bil pre-

pričan, da bodo igrali, je začel kazati znamenja nemirnosti. — Ko je bilo sedem minut čez devet, je grofica prosila upravitelja, naj pozvoni. Ta je vrnil Paolinu zmagoslavni pogled ter mu dodal vse nemo zaničevanje do starke, kolikor ga je premogel.

»Pripravite,« je rekla služabniku.

Kmalu potem je vstopil z dvema svečama. Tudi na dnu njegovih jeznih oči je ležala prikazen mrtvega otroka. Ko je postavil na mizico svečnika, karte in slonovinaste ploščice, je nastala v dvorani tista pričakujoča tišina, ki se je navadno začela, preden je grofica vstala. Toda grofica ni kazala, da bi hotela vstati. Obrnila se je k Pasottiju in mu rekla:

»Gospod kontrolor, če želite igrati...«

»Grofica,« je naglo odgovoril Pasotti, »navzočnost moje žene naj vas nikar ne zadržuje, da ne bi odigrali svoje igre. Barbara igra slabo, a zelo uživa v gledanju.«

»Nocoj ne bom igrala,« je odgovorila grofica. Njen glas je bil mehek, toda »ne« je bil trd.

Dobri Paolon, ki je vedno molčal in ni znal igrati taroka, je mislil, da je končno vendarle našel spoštljivo in modro besedo.

»Prav,« je rekel.

Pasotti ga je srdito pogledal in pomislil: »Kaj to njemu mar?« a ni si upal reči. Grofica se ni menila za Paolonovo odkritje in je pristavila:

»Nikakor ne!« je vzkliknil upravitelj. »Še v sanjah ne!«

Pasotti je vzel iz žepa tobačnico. »Gospod upravitelj,« je rekel, poudaril vsak zlog in dvignil odprto roko s stisnjenim palcem in kazalcem, »govori zase. Kar se mene tiče, če gospa grofica želi, sem pripravljen izpolniti njeno željo.«

Grofica je molčala in ognjevit upravitelj, ki ga je ta molk opogumil, je polglasno zamrmral:

»Prav za prav je žalovanje v družini.«